

Stockholm 2025-05-05

Remissvar

Remissinstans nr 131

Svenska Stadsnätetsföreningen

Handläggare Camilla Jönsson

Tel 08-21 49 31

Camilla.jonsson@stadsnatsforeningen.se

Försvarsdepartementet

DNR: Fö2025/00151

fo.remissvar@regeringskansliet.se

fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se.

Remissvar gällande utredningen Plikten kallar

Svenska Stadsnätetsföreningen är en bransch- och intresseorganisation som representerar stadsnät i närmare 200 kommuner och 125 leverantörer av tjänster och utrustning inom bredbandsområdet. Föreningen företräder därmed en majoritet av de aktörer som investerar i och driver den digitala infrastruktur som utgör en grundförutsättning för samhällets krisberedskap och totalförsvaret.

Sedan 2022 har Stadsnätetsföreningen, i samverkan med kommuner och regioner samt på uppdrag av Post- och telestyrelsen (PTS), arbetat för att stärka den kommunala digitala infrastrukturen vid kris och höjd beredskap. Inom ramen för uppdraget Motståndskraft och uthållighet utvecklas beredskapsförmågan för att säkerställa att samhällskritisk digital kommunikation kan upprätthållas även vid omfattande samhällsstörningar. Mot denna bakgrund välkomnar Stadsnätetsföreningen utredningens arbete och tackar för möjligheten att lämna synpunkter.

Sammanfattning

- Stadsnätetsföreningen tillstyrker utredningens övergripande inriktning och bedömer att förslagen utgör ett viktigt steg för att stärka totalförsvaret.
- Det är särskilt positivt att elektroniska kommunikationer lyfts som en samhällsviktig sektor med kritisk betydelse vid höjd beredskap.
- Föreningen stödjer införandet av civilplikt inom sektorn för att långsiktigt säkerställa kompetensförsörjning inom drift, underhåll och skydd av digital infrastruktur.
- Föreningen instämmer i utredningens förslag att civilplikten bör innefatta personer med yrkesutbildning och erfarenhet inom digital infrastruktur och elektroniska kommunikationer efter annan utredning än mönstring.
- Det finns behov av en tydlig och förutsägbar struktur för hur individer med sådan kompetens ska identifieras, registreras och tilldelas befattningar.
- Det är lämpligt att Post- och telestyrelsen (PTS) får samordningsansvar för civilpliktsmodellen inom sektorn och ges i uppdrag att ta fram förslag i samverkan med relevanta aktörer.
- Fördelningen av individer med kompetens inom flera samhällsviktiga områden kräver tydliga riktlinjer för att undvika negativa konsekvenser för sektorer med hög sårbarhet.

- Stadsnätsföreningen betonar vikten av fortsatt samverkan mellan myndigheter, branschaktörer och nätägare för att säkerställa en ändamålsenlig tillämpning av civilplikten.
- Föreningen ser fram emot att bidra med sin sektorsspecifika kunskap i det fortsatta arbetet med att stärka totalförsvaret och samhällets digitala motståndskraft

Yttrandet

Stadsnätsföreningen välkomnar utredningen Plikten kallar! och ser den som ett viktigt steg för att stärka Sveriges totalförsvaret. Föreningens medlemmar spelar en central roll i att upprätthålla den digitala infrastruktur som samhället är beroende av i såväl krissituationer som vid höjd beredskap.

Elektroniska kommunikationer har ett tvärspektoriellt beroende – utan fungerande digital infrastruktur påverkas samtliga andra beredskapssektorer, från energiförsörjning till hälso- och sjukvård. Stadsnätsföreningen välkomnar därför att utredningen uppmärksammar att sektorn är en samhällsviktig verksamhet med avgörande betydelse för totalförsvaret.

Föreningen stödjer utredningens förslag att civilplikten aktiveras brett. Att regeringen fattar beslut om generell aktivering av civilplikten i det civila försvaret är en nödvändig åtgärd för att säkra samhällets funktionalitet vid höjd beredskap eller krig. Föreningen välkomnar att den nuvarande begränsningen av civilplikten till endast räddningstjänst och elförsörjning föreslås tas bort, och att civilplikt ska kunna fullgöras inom samtliga relevanta verksamheter enligt bilagan till förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt.

Utredningen tar ett helhetsgrepp på personalförsörjningen och adresserar ett långsiktigt behov av kompetens inom samhällskritiska verksamheter. Att civilplikten föreslås inkludera drift, underhåll och skydd av digital nätinфраstruktur är en viktig insikt som speglar det växande beroendet av robusta kommunikationssystem.

Det är även positivt att utredningen lyfter behovet av samverkan mellan sektorsansvariga myndigheter och aktörer inom digital infrastruktur. För att en civilpliktsmodell ska fungera effektivt krävs tydliga ansvarsfördelningar, anpassad utbildning och långsiktig planering.

Kapitel 17 - Utbildningen för civilpliktiga

Stadsnätsföreningen delar utredningens uppfattning att utbildningen för civilpliktiga bör vara ändamålsenlig för de uppgifter de ska kunna utföra, och att den bör omfatta såväl teoretiska som praktiska moment. Föreningen vill understryka vikten av att utbildningens innehåll utformas i takt med den tekniska utvecklingen och med hänsyn till de krav som råder inom olika sektorer, såsom elektronisk kommunikation.

Stadsnätsföreningen delar utredningens uppfattning om vikten av att myndigheter med ansvar för civilplikt identifierar och samverkar med relevanta aktörer, såväl offentliga som privata. Föreningen tillstyrker även förslaget att Post- och telestyrelsen (PTS) ges i uppdrag att utreda hur utbildningsinsatser ska utformas inom sektorn. För att dessa insatser ska bli ändamålsenliga krävs en nära dialog med branschen, så att innehållet speglar den tekniska utvecklingen och det förändrade säkerhetsläget.

Kapitel 18 - System för civilplikt inom drift, underhåll och skydd av digital nätinфраstruktur

Stadsnätetsföreningen stödjer utredningens förslag att regeringen ger PTS i uppdrag att utreda och föreslå hur ett system med civilplikt för drift, underhåll och reparationer inom elektroniska kommunikationer bör utformas och införas. Stadsnätetsföreningen instämmer också i utredningens bedömning att PTS bör ansvara för att identifiera vilka befattningar som bör omfattas, hur utbildningen ska organiseras samt vilka aktörer som bör vara bemanningsansvariga och utbildningsansvariga. Eftersom verksamheten inom elektroniska kommunikationer bygger på både offentliga och privata aktörer är det avgörande att utformningen av civilplikten sker i dialog med branschaktörer för att säkerställa att den möter sektorns faktiska behov och kan implementeras på ett effektivt sätt.

Kapitel 19 - Tydligare regler för det civila försvarets personalförsörjning

Definition av krigsplacering och beredskapsregistrering

Stadsnätetsföreningen stödjer förslaget om att skapa en tydlighet kring innebörden av krigsplacering och införandet av det nya begreppet beredskapsregistrering. Det är en nödvändig åtgärd, då nuvarande begrepps användning i vissa avseenden har lett till oklarheter och missförstånd kring de rättsliga effekterna av en krigsplacering. Ett sådant tydliggörande kommer att bidra till bättre planeringsförutsättningar och en ökad förståelse för personalförsörjningen inom det civila försvaret.

Kapitel 19.3 - Risk för konkurrens vid krigsplacering av civilpliktiga

Stadsnätetsföreningen vill uppmärksamma behovet av en tydlig strategi för hur krigsplacering med civilplikt ska ske när det finns behov av en viss kompetens inom flera olika sektorer. Det saknas i dagsläget en reglering för hur individer med kompetens inom flera samhällsviktiga områden ska krigsplaceras vilket kan skapa obalans mellan branscher vid höjd beredskap. För sektorn för elektroniska kommunikationer, där specialistkompetens är avgörande för att upprätthålla robusthet och säkerhet, är det särskilt viktigt att individer med dubbla kompetenser placeras på ett sätt som säkerställer att verksamheten kan fortsätta fungera utan avbrott. En individ bör i första hand placeras i den roll där de har sin primära kompetens. Om en person är fibertekniker i beredskap men även har kompetens som elektriker bör denne exempelvis i första hand tjänstgöra som fibertekniker, eftersom det är där den operativa betydelsen är som störst.

Enligt utredningen ska det fortsatt vara upp till bemanningsansvariga att komma överens om personalfördelning men det föreslås ingen systematiserad process för att säkerställa att kompetensen hamnar där den bäst tillgodoser totalförsvarets behov. Det bör finnas tydliga riktlinjer för hur individer med kompetens inom flera områden, exempelvis inom både telekom och elnät, ska placeras och att beslutsprocessen är transparent.

Kapitel 21 - Civilplikt och yrkesutbildade personer

Stadsnätetsföreningen stödjer utredningens förslag om att införa civilplikt efter annan utredning än mönstring – det vill säga möjligheten att krigsplacera personer med relevant yrkeskompetens utan att de genomgår Pliktverkets ordinarie mönstringsförfarande. Det är en ändamålsenlig väg att snabbt stärka personalförsörjningen i sektorn elektronisk

kommunikation. Samtidigt vill föreningen betona behovet av en tydlig struktur för hur denna process ska genomföras i praktiken.

Det bör finnas en genomarbetad process där personer med relevant kompetens inom sektorn identifieras och krigsplaceras i lämpliga befattningar. Genom att ta till vara befintlig yrkeskompetens kan beredskapen förstärkas snabbare och resurser användas mer effektivt, utan att belasta systemet med onödiga utbildningsinsatser.

Stadsnätetsföreningens arbete för ökad motståndskraft och beredskap

Genom projektet Motståndskraft och uthållighet (MoU) har Stadsnätetsföreningen etablerat metoder för att stärka robustheten och beredskapen inom stadsnäten. Föreningen spelar en central roll i att säkerställa att beredskapsåtgärder är praktiskt genomförbara och anpassade till nätägarnas operativa verksamhet. Samarbetet med PTS är redan etablerat, och föreningens branschspecifika kunskap och insikt kan vara till nytta när PTS ska vidare analysera följande områden:

- Civilpliktens omfattning inom sektorn
- Vilka befattningar som bör omfattas
- Utbildningens utformning och genomförande
- Tidsplan för implementering

Fortsatt samverkan mellan Stadsnätetsföreningen och PTS är nödvändig för att säkerställa en fungerande civilpliktsmodell och stärka den digitala infrastrukturens motståndskraft.

Stadsnätetsföreningen är redo att bidra med vår expertis för att förverkliga förslagen i utredningen. Vi ser fram emot att fortsätta bidra till utvecklingen av Sveriges totalförsvar och säkerställa att vår digitala infrastruktur förblir robust och tillgänglig.

Mikael Ek, vd Stadsnätetsföreningen

Elin Bertilsson, ordf. Stadsnätetsföreningen